

EXPLORATORUL TRECUTULUI DOCTORUL HABILITAT ÎN ISTORIE OLEG LEVIŢKI LA 60 DE ANI

Născut la 26 mai 1956 în satul Pohrebeni, raionul Orhei.

Arheolog, domeniul de cercetare: epoca bronzului și fierului în spațiul carpato-danubiano-pontic.

Doctor habilitat în istorie (2002). Cercetător conferențiar (2000).

S-a născut într-o familie cu trei copii. Tatăl, Gheorghe, de timpuriu, la numai 44 ani, s-a stins din viață, și mama Maria a trebuit de una singură să educe copiii. În pofida greutăților, toți au făcut studii superioare.

A absolvit școala medie cu o medie excelentă și în 1973 este admis la Facultatea de Istorie și Pedagogie a Institutului Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Din tot spectrul de direcții științifice, a preferat etnografia, un rol important în formarea sa ca etnograf revenindu-i tânărului și talentatului pedagog Iurie V. Popovici. Moartea subită și tragică a acestuia s-a răsfrânt asupra destinului promițătorului său discipol.

După absolvirea facultății în 1978, în locul studiilor de doctorat Oleg Levițki este nevoit să facă serviciul militar, iar după demobilizare, în 1980, în lipsa unui loc vacant în secția de etnografie, s-a angajat în secția de arheologie a Academiei de Științe. Mai întâi provizoriu, în calitate de colaborator extern, iar peste câțiva ani – în funcția de laborant superior în secția expedițiilor în zonele de construcții. Participarea la expedițiile arheologice i-a oferit o experiență unică de a lucra cu diverse categorii de vestigii, de a le documenta și elabora rapoarte științifice. Important a fost și faptul că lui i-a revenit să lucreze atât în situri de habitat începând de la paleolitic și până în evul mediu, cât și în situri funerare tumulare și necropole plane în diverse raioane ale Moldovei. În această perioadă a putut să facă o evaluare a nivelului de cunoaștere a diferitelor monumente arheologice și să găsească segmentul său de cercetare în diversitatea culturilor arheologice din regiune: perioada hallstattiană.

După un an de stagiul (1987) la filiala din Lenin-

grad a Institutului de Arheologie al AȘ a URSS, este admis, tot aici, la studii de doctorat, iar în anul 1991 susține teza de doctor (candidat în științe). În anul 2002, la Chișinău, în cadrul Institutului de Arheologie și Etnografie a AȘM, a susținut teza pentru titlul de doctor habilitat în istorie. Pe parcursul activității sale a publicat circa 150 de lucrări științifice, inclusiv șase monografii. Studiile sale sunt permanent în atenția specialiștilor, demonstrând un aport valoros în știința tracologică sud-est europeană.

Începând să activeze în cadrul Academiei de Științe, Oleg Levițki a parcurs calea de la laborant superior până la director al Centrului de Arheologie, iar între 1 aprilie 2013 și 27 octombrie 2014 a fost director interimar al Institutului Patrimoniului Cultural al AȘM.

Tematica hallstattului, pe care o abordează O. Levițki, este interesantă și actuală, dar deloc nouă pentru Moldova și spații mai largi. Complicat în cercetarea acestei teme este prezența în complexul hallstattian timpuriu a unui șir de grupuri culturale policomponente cu aspect hallstattian. În oricare din perioadele istorice, a înțelege în ce situații este vorba de migrații de populații sau de transformări culturale este un lucru deloc simplu, dar mai cu seamă la conexiunea dintre epoca bronzului și cea a fierului timpuriu, având în vedere și faptul că vestigiile hallstattiene pe teritoriul Moldovei au devenit cunoscute doar în perioada postbelică.

Primele cercetări au fost efectuate de A.I. Meljukova în anii 1960. Concomitent, vestigiile hallstattiene din Moldova erau studiate de către V.L. Lapușnean și G.I. Smirnova. În Moldova românească, primul care a

început să cerceteze monumentele hallstattiene a fost I. Nestor, ulterior M. Petrescu-Dîmbovița și A. László. Dar cu rezolvarea unor probleme apăreau altele noi, și pentru a le soluționa era insuficient de a revedea materialele deja cunoscute și concluziile cercetătorilor. Pentru o abordare aprofundată și argumentată a problemelor erau necesare noi surse arheologice, care necesitau a fi descoperite, cercetate și introduse în circuit științific.

Oleg Levițki a găsit pentru săpături un asemenea monument și a început să-l studieze. Situl se află în nordul Moldovei, în preajma satului Trinca, pe valea râului Draghiște, în locul numit Izvorul lui Luca. Cercetările au fost efectuate în perioada 1982–2004. Suprafața descoperită a ajuns până la 6,5 mii m², fiind studiate câteva zeci de construcții de locuit, meșteșugărești și de uz menajer, colectându-se un bogat material ceramic și alte obiecte. În preajma așezării a fost cercetată necropola tumulară, Trinca – Drumul Feteștilor, sub mantaua celor nouă tumuli fiind descoperite morminte atribuite grupului cultural podolian de vest.

În paralel, Oleg Levițki a efectuat prospectări de teren cu scopul de a reverifica monumentele cunoscute și a documenta altele noi pentru a preciza hotarele grupurilor culturale hallstattiene, a stabili siturile cu perspectivă pentru cercetare și gradul lor de conservare. Cu timpul a fost nevoit să-și extindă cercetările și să pună în discuție problemele legate de epoca hallstattiană în arealul est-carpatic. Este important faptul că atât în tezele sale de doctor, cât și în lucrările monografice, în articolele publicate, O. Levițki a făcut sistematizarea și sinteza materialelor atribuite diferitelor grupuri hallstattiene pe fundalul unui areal extins.

Documentându-se în diferite instituții de profil de peste hotare, a prelucrat colecțiile arheologice accesibile, fapt ce s-a răsfrânt benefic în cercetările ulterioare. Invocând materialele balcano-dunărene, O. Levițki a reușit să precizeze cronologia grupului Chișinău-Corlăteni, mai argumentat să pună în discuție problema originii acestuia și să urmărească soarta lui istorică. Anume în urma săpăturilor făcute în așezarea Trinca cercetătorul a tras concluzia argumentată că monumentele de tip Chișinău-Corlăteni sunt substituite de cele de tip Cozia-Saharna-Solonceni, cu care nu au legături genetice și care sunt atribuite complexului hallstattian timpuriu cu ceramică incizată și imprimată.

În publicațiile lui O. Levițki se regăsesc mai multe idei și principii ce merită atenția cercetătorilor.

Oleg Levițki posedă un accentuat simț al responsabilității. Cercetând monumentele arheolo-

gice el introduce în circuit științific surse de valoare, care timp îndelungat vor servi ca bază în procesul de cercetare. A condus și multe șantiere arheologice de amploare. În anul 2011 a coordonat activitatea școlii arheologice internaționale a tinerilor cercetători-arheologi, care a efectuat săpături în situl Trinca – La Șanț având mai multe avize pozitive.

Luările de cuvânt în cadrul diverselor foruri științifice din țară și de peste hotare întotdeauna se deosebesc prin noutate, actualitate și profunzimea problemelor formulate. Ciclul de lecții, prezentat în fața studenților, masteranzilor și doctoranzilor, era întotdeauna intercalat cu materiale concrete din siturile arheologice din regiune, fapt ce trezea un interes deosebit.

Nu vom trece cu vederea nici însușirile omenеști ale celui sărbătorit – onestitatea, corectitudinea, delicatetea și modestia. Este un devotat prieten și coleg care-și împărtășește permanent cunoștințele și experiența tineretului. În calitate de conducător a demonstrat aptitudini manageriale certe. Este un bun organizator care știe să respecte părerea fiecărui colaborator.

Dragă Oleg Levițki! Prietenii și colegii Dumneavoastră vă doresc sănătate, ani mulți înainte, noi succese de creație pe tărâmul științei arheologice!

*Doctor în istorie, cercetător conferențiar
Nicolai Telnov*

Eleonora Romanescu. *Flori II*, u.c. 55 × 60 cm, 2015